

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

від 17 вересня 2019 року

Веде засідання Голова Комітету Д.В. ЛУБІНЕЦЬ

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, доброго дня! Радий всіх вітати. Багато представників засобів масової інформації, багато представників громадських організацій. В першу чергу я хотів би привітати нових членів нашого Комітету. До нас приєднались Калаур Іван Романович, Кубраков Олександр Миколайович, обидва представляють фракцію «Слуга народу» і Новинський Вадим Владиславович, представляє самовисуванців, як і я. Дуже приємно, що людина, яка була обрана в Донецькій області, в місті Маріуполь, теж буде працювати в нашому Комітеті. До нас так само приєднався Максим Вікторович Єфімов, теж мажоритарник, обраний в місті Краматорськ, теж Донецька область.

Сьогодні ми проводимо вже друге засідання. Так само мені приємно, що Уповноважена з прав людей вже другий раз присутня на нашому засіданні. Дуже приємно, що ви не пропускаєте.

У нас присутні з 18 членів 14, відсутні Бойко Юрій Анатолійович - офіційно у відпустці, Медведчук Віктор Володимирович - у відрядженні, Рабінович Вадим Зіновійович - у відрядженні і Джемільев Мустафа. А буде,

чекаємо на його присутність. Отже кворум у нас є. Тому засідання оголошую відкритим.

У нашому засіданні розданий вам порядок денний. У нас пропонується розглянути сьогодні 2 законопроекти, теж ми обговоримо виїзне засідання, склад підкомітетів, план роботи на нашу сесію і питання «Різне». Отже всього 6 питань і «Різне».

Хочу зазначити, що сьогодні чому ми виносимо тільки 2 законопроекти, тому що до порядку денного сесії включено 9 перехідних законопроектів, які були прийняті у першому читанні минулим складом Верховної Ради, але, як ви знаєте, є 14 днів на внесення поправок, тому до закінчення цього строку ми не можемо розглядати ці законопроекти. І інші законопроекти, а таких у нас 6, які знаходяться на розгляді в Комітеті, на даний час ми ще не отримали висновки Головного науково-експертного управління, тому розглядаємо сьогодні тільки 2 законопроекти, по яких ми не головні і ми можемо це зробити без висновку ГНЕУ. Чи будуть пропозиції, доповнення, зауваження до порядку денного? Якщо немає, ставлю на голосування затвердити порядок денний. Прошу голосувати та підтримати. Хто за? Дякую, колеги, рішення прийнято одногосно.

Отже перше питання. Оголошую про розгляд законопроекту «Про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо забезпечення права осіб, які незаконно позбавлені особистої свободи, на безоплатну вторинну правову допомогу, реєстр. № 2056, внесений народними депутатами Забродським, Геращенко, Синюткою, Фріз, Климпуш-Цинцадзе, Герасимов.

Секретаріат мені повідомив, що ми запрошували абсолютно всіх авторів цього законопроекту, на жаль жоден з них не знайшов можливості прийняти участь у нашому засіданні.

Я пропоную на майбутнє, щоб всі прочитали народні депутати, що коли ми розглядаємо законопроекти і наш Комітет є головний, то без присутності авторів це не робити, не розглядати і переносити на наступне

засідання. Щоб вони розуміли, якщо законопроект за їх авторством дуже важливий, на їх точку зору, тому знаходьте час приходити і доносити нам свою позицію.

Отже ми не головні, тому пропоную його розглянути. Я дуже коротко дам характеристику. Головний Комітет - Комітет з питань правової політики. Мета законопроекту: забезпечити права осіб, незаконно позбавлених особистої свободи, на безоплатну вторинну правову допомогу, шляхом створення правового механізму відшкодування вартості надання особам, позбавленим особистої свободи, безоплатної вторинної правової допомоги, а також надання адвокатам іноземних держав права надавати цим особам безоплатну вторинну правову допомогу.

Зміст: пропонуються зміни до низки статей Закону України «Про безоплатну правову допомогу». Ними зокрема пропонується визначити, що:

особливості надання безоплатної вторинної правової допомоги особам, які позбавлені особистої свободи з політичних мотивів внаслідок дій незаконних збройних формувань, окупаційної адміністрації та/або органів влади Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України та на території держави-агресора, визначаються Кабінетом Міністрів України (зміни вносяться до статей 2 та 27 цього Закону);

особам, які позбавлені особистої свободи, гарантується відшкодування вартості надання безоплатної вторинної правової допомоги в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України (зміни до статті 3 цього Закону);

особи, які позбавлені особистої свободи, мають право на безоплатну вторинну правову допомогу на всі види правових послуг, передбачених частиною другою статті 13 цього Закону - це здійснення представництва інтересів осіб в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами, та складання документів процесуального характеру (зміни до статті 14 Закону);

суб'єктами надання безоплатної вторинної правової допомоги в Україні є також адвокати іноземних держав, які надають безоплатну вторинну

правову допомогу особам, зазначеним у пункті 14 частини першої статті 14 цього Закону. Такі адвокати можуть бути не включені до реєстру адвокатів, які надають безоплатну вторинну правову допомогу, та єдиного реєстру адвокатів України (зміни до статті 15 цього Закону).

Позиція нашого секретаріату про те, що за наслідками розгляду у першому читанні можна прийняти проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо забезпечення права осіб, які незаконно позбавлені особистої свободи, на безоплатну вторинну правову допомогу за основу.

Також хочу сказати, що є недоліки, і в листі на головний Комітет ми також зазначимо, що потрібно доопрацювати зазначений законопроект з метою комплексного врегулювання питання надання безоплатної вторинної правової допомоги особам, які позбавлені особистої свободи з політичних мотивів внаслідок дій незаконних збройних формувань, окупаційної адміністрації та/або органів влади Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України та на території держави-агресора, чи їхнім законним представникам, які діють в їхніх інтересах (батькам, родичам), а також після їхнього звільнення в Україні. Вбачається помилковою пропозиція авторів законопроекту не поширювати правовідносини, що регулюються статтями 16-25, пунктом 3 частини першої статті 26 та частиною другою статті 26 цього Закону. Йдеться про надання безоплатної вторинної правової допомоги в Україні на зазначену категорію осіб, адже вони можуть потребувати відповідної допомоги у поновленні їх порушених прав чи свобод, відшкодуванні завданої їм шкоди після звільнення. Про що зазначити у листі, як я сказав, нашого Комітету до головного Комітету.

Отже колеги, які будуть думки, хто хоче висловитись? Да, прошу.

ТАРАСЕНКО Т.П. Депутат Тарасенко Тарас. Ну також є зауваження. Прошу їх включити в рішення Комітету. Визначено, що у законопроекті 2056 термін «особи, позбавлені особистої свободи з політичних мотивів внаслідок

дій незаконних збройних формувань, окупаційної адміністрації та/або органів влади Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України та на території держави-агресора» в законопроекті не розкривається, а отже може викликати проблеми у застосуванні на практиці. Також при введенні в законі терміну «з політичних мотивів» в результаті внесення запропонованих змін може виникнути проблема, пов'язана з неоднозначністю його тлумачення. А саме пов'язано з тим, що таке визначення дається в нас, в нашому законодавстві виключно в Закону України «Про реабілітацію жертв репресій комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років». Тому пропонується, законопроект пропонується доповнити статтею другою Закону України «Про безоплатну правову допомогу» наступною нормою: «особливості надання безоплатної вторинної правової допомоги особам, які позбавлені особистої свободи з політичних мотивів внаслідок дій незаконних збройних формувань, окупаційної адміністрації та/або органів влади Російської Федерації на тимчасово окупованих територіях України та на території держави-агресора визначаються Кабінетом Міністрів України». З одного боку врегулювання таких питань органами виконавчої влади буде здійснюватися безумовно оперативніше, але з іншого боку використаний термін «особливості» знову ж таки можна тлумачити широко. Тому краще записати, що саме автори розуміють під особливостями: порядок надання правової допомоги, межі, порядок та межі оплати. Прошу врахувати дані зауваження та направити їх до головного комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто ще хоче висловитись? Да, будь ласка.

ДЕНІСОВА Л.Л. Доброго дня, шановні народні депутати. Я б хотіла перш за все підтримати даний законопроект, безумовно він потребує ще удосконалення. Але як мета, яка досягається ним, щоб все ж таки забезпечити підтримкою оплати адвокатської праці на захист наших громадян України, які затримані, і перш за все це в Криму. На сьогоднішній

день наші кримські татари, їх 89, потребують такого захисту, і безумовно оплати праці адвокатів. Сьогодні питання таке не вирішене, на жаль, і тому рідні шукають гроші. Правозахисникам величезна подяка за те, що вони теж надають можливість працювати адвокатам, і адвокати працюють ну деякий час, в тому числі і на благодійних підставах. І тому потребує питання вирішення, безумовно потребує доопрацювання. Ми теж готові підключитися про це. Але все ж таки я вас дуже прошу прийняти таке рішення підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я хочу ще представити, у нас присутня на засіданні Дараган Людмила Віталіївна, державний секретар Міністерства у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України. Дуже вам дякуємо за те, що прийшли на засідання, для нас дуже важлива співпраця з представниками Кабміну і профільного нашого міністерства. Якщо є бажання, висловитись да по цьому законопроекту.

ДАРАГАН Л.В. Дяку, пане головуєчий. Міністерство у справах ветеранів, тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб безперечно теж просить вас підтримати цей законопроект. Він потребує доопрацювання, потребує визначення термінів, можливо навіть більш розширеного прийняття термінів взагалі в законопроект, тобто підходу такого системного. Але наразі це питання не вирішено і викликає дуже багато проблем і ми просимо підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Наскільки я знаю, у нас є присутні громадські організації, ми вирішили що у нас, якщо серед громадського сектору хтось хоче висловитись - у нас є можливість, так званий відкритий мікрофон. Якщо є бажуючі, ми готові надати таку можливість, єдине, що регламент ми

встановлюємо не більше 3 хвилин. Є бажачі? Да, будь ласка. Оце у нас працює мікрофон? Давайте оцей.

СЕМЬОРКІНА О.М. Доброго дня. Олена Семьоркіна, Українська Гельсінська спілка з прав людини. Щодо цього законопроект. На нашу думку законопроект працювати не буде. Частково з тих причин, які уже назвали присутні. Перше, визначення «особи, які позбавлені волі з політичних мотивів на окупованих територіях у зв'язку з збройним конфліктом». Цей законопроект мав йти в пакеті з пам'ятаєте законопроект 8205, це старий реєстраційний номер, да, який вносила в тому числі народний депутат Ірина Геращенко, який мав в цілому врегулювати статус осіб, які позбавлені волі з політичних мотивів у зв'язку з збройним конфліктом. Так от якщо не буде конкретно цього визначення, не тільки в аспекті правовідносин з безоплатною правовою допомогою, а в цілому соціальний захист, державна допомога і так ділі, працювати закон не буде.

Друге. Мова йде про надання безоплатної правової допомоги на окупованих, тимчасово окупованих територіях. Адвокати з нашим свідоцтвом там працювати не можуть. Там, як правило, ви знаєте, працюють російські адвокати, з їх свідоцтвами. Це не сфера дії нашого закону про безоплатну правову допомогу, це зовсім інші правовідносини. І наразі МЗС і Мін'юст підготували зміни до постанови Кабміну, які мають врегулювати питання оплати іноземним адвокатам за надання безоплатної правової допомоги. По-перше, це буде швидше, і, по-друге, - це будуть конкретні правовідносини і ну вони власне не є сферою регулювання Закону «Про безоплатну правову допомогу». Тому звичайно ваше рішення буде і ми будемо направляти свої висновки на комітет провідний по цьому питанню, але законопроект питання по суті не вирішує, він просто затягне процес. А натомість ми мали б напевно підтримати зміни до постанови Кабміну, які ну терміново регулюють ці питання вже сьогодні, без очікувань.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дуже дякуємо за ваш висновок. Колеги, чи будуть ще бажаючі серед членів Комітету висловитись? Якщо, є? Да, будь ласка.

ДЖЕМІЛЄВ М. Шановні народні депутати, шановні присутні. Як відомо, Закон «Про безоплатну правову допомогу» від 8 липня 11 року з усіма 15 поправками, які вносилися в цей Закон з 12 року по жовтень 18 року, не передбачає оплату правових послуг особам, які зазнали репресій окупаційною владою. Предполагалось, що ця допомога буде визначатись спеціальним законом по політв'язням. Таких проектів було кілька, у тому числі і мій проект за номером 6700. Але вони до теперішнього часу не прийняті. І тільки нарешті 11 липня 19 року було прийнято в першому читанні проект Закону «Про правовий статус і соціальні гарантії осіб, які зазнали позбавлення волі, заручники або засуджені на тимчасово окупованих територіях та за її межами», за підписью Ірини Геращенко і 17 інших народних депутатів. Пропонований нашій увазі сьогодні проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо забезпечення прав осіб, які незаконно позбавлені особистої свободи, на безоплатну вторинну допомогу, народних депутатів Геращенко і інших, передбачає, що Кабінет Міністрів України повинен розробити порядок і реалізувати надання правової допомоги політв'язням щодо прийняття цього закону. Вважаю, що наш комітет повинен підтримати цей закон про внесення змін, бо прийняття основного закону може затягнутися ще на пару років. А допомогу цю необхідно було надати їм негайно, вже починаючи з дня окупації Криму в лютому 2014 року. Тому я... І нехай наші політв'язні пробачать нас, нашу Верховну Раду за нашу повільність і недбалість у такому важливому питанні. Я буду голосувати за цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ще будуть бажаючі? Якщо бажаючих немає ставлю пропозицію звернутись до головного комітету з пропозицією

рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду у першому читанні прийняти проект Закону за основу. В листі зазначити всі зауваження, які були висловлені сьогодні у нас на засіданні комітету, і враховувати їх при розгляді цього законопроекту та напрацювань поправок до другого читання. Хто готовий проголосувати? Прошу підтримати і голосувати, колеги. Хто за? Дякую. Рішення прийнято одногосно.

Переходимо до другого питання. На ваш розгляд роздан проект Закону про внесення доповнення до статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу» щодо мешканців тимчасово окупованих територій, реєстраційний номер 2015, внесений народними депутатами України Цимбалюком, Волинцем, Пузійчуком, Кабаченком, Крульком, Наливайченком. Коротко про даний законопроект. Ми теж є не головними. Головний комітет - Комітет з питань правової політики. Мета законопроекту - відкрити доступ до безоплатної вторинної правової допомоги для громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території, визначеної Верховною Радою України, задля ефективного забезпечення захисту їх прав та законних інтересів з боку Української держави. Пропонується доповнити частину першу статті 14-ї Закону України «Про безоплатну правову допомогу» пунктом 2.3, яким закріпити на рівні Закону право на безоплатну вторинну правову допомогу громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території. На правові послуги, передбачені пунктами 2 і 3 частини другої статті 13-ї цього Закону з питань, пов'язаних із захистом порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи інтересів фізичних осіб, у тому числі про відшкодування шкоди, завданої в наслідок обмеження у здійсненні права власності на нерухоме майно або його знищення, пошкодження у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, збройним конфліктом, тимчасовою окупацією території України, надзвичайними ситуаціями природнього чи техногенного характеру. У справах про встановлення факту народження або смерті особи на тимчасово окупованій території України, а також у справах за позовами до держави-агресора

Російської Федерації про відшкодування завданої майнової та/або моральної шкоди у зв'язку з тимчасовою окупацією території України, збройною агресією, збройним конфліктом, що призвели до загибелі, поранення, перебування в полоні, незаконного позбавлення волі або викрадення, а також порушення права власності на рухоме та/або нерухоме майно.

Варто зауважити, що не всі категорії осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації, тимчасової окупації території України, збройного конфлікту мають такий статус. Варто так само зауважити, що згідно з пунктом 5 статті 6 Закону України «Про особливості державної політики і забезпеченням державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» одним з основних напрямків захисту прав і свобод цивільного населення на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській області є надання правової та гуманітарної допомоги. Певні кроки в цьому напрямку вже були зроблені. Так, відповідно до підпункту сьомого пункту 4 статті 13 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про особливості державної політики і забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях» були внесені зміни до частини першої статті 5 Закону України «Про судовий збір», якими звільняються від сплати судового збору під час розгляду справи в усіх судових інстанціях.

Пропозиція з якою ми виходимо з метою більш повного забезпечення відновлення порушених прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії Російської Федерації, тимчасової окупації території України збройного конфлікту - підтримати внесений законопроект та звернутись до головного комітету з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України за наслідком розгляду у першому читанні прийняти даний проект Закону за основу. Крім цього, у листі звернення до головного комітету врахувати такі зауваження. Право на безоплатну правову допомогу має поширюватись на всі категорії осіб, які постраждали внаслідок зазначених у проекті обставин, не

обмежуючись категорією громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території, як зазначено у проекті. Адже відповідно до статті 26 Конституції України іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України. Крім того, внаслідок збройної агресії Російської Федерації, тимчасової окупації території України, збройного конфлікту можуть бути порушені права та законні інтереси осіб, які живуть не на тимчасово окупованих територіях, а наприклад поблизу лінії розмежування. У зв'язку з цим зазначені особи також потребуватимуть надання відповідної безоплатної вторинної правової допомоги.

Колеги, хто хоче висловитись з даного питання? Будь ласка.

ТАРАСЕНКО Т. П. Тарасенко Тарас. Хочу також зазначити, що даний законопроект в принципі прийнятний для того, щоб проголосувати і направити його за основу. Проте є таке зауваження. Даний законопроект передбачає дійсно дуже широке коло осіб, які хочуть включити до суб'єктів отримання безоплатної правової допомоги. Зокрема щодо осіб, які постраждали внаслідок надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру. Але надзвичайні ситуації в меті законопроекту не згадуються. Тому також прошу зважити на дане зауваження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хто ще, колеги? Будь ласка.

ДЕНІСОВА Л.Л. Я безумовно підтримую даний законопроект, але з цими як раз додатками, які ви тільки що перерахували. Безумовно, ми не можемо говорити тільки про тих громадян України, які мешкають на території тимчасово окупованій. Нам потрібно не забувати внутрішньо переміщених осіб, які теж мають такий статус, але вони теж втратили своє майно і теж по судах ходять, але мешкають на території яка контролюється. І

безумовно можна взяти за основу даний законопроект, а потім доповнити тими нормами, які ви перерахували. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Так, будь ласка.

ДРАГАН Л.В. Дякую. Мінветеранів теж підтримує за основу з подальшим доопрацюванням.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Супер. Дякую. Представники громадських організацій. Будь ласка.

ТОЛКАЧ Д.В. Доброго дня, шановні учасники комітету, народні депутати! Мене звуть Дарина Толкач, я представляю благодійний фонд «Право на захист» і власне останні п'ять років наша організація як раз займається наданням первинно-вторинної юридичної допомоги, правової допомоги мешканцям окупованих територій і внутрішньо переміщеним особам. По-перше, хочу зауважити, що перш ніж обговорювати даний законопроект треба звернути увагу на філософію і концепцію взагалі надання безоплатної допомоги громадянам. Тобто є в самій концепції надання безоплатної допомоги закладена диверсифікація. Тобто ця диверсифікація полягає у потребах населення. І якщо ми будемо закладати у законопроекти за територіальним принципом надання первинної, вторинної правової допомоги, то ми втратимо філософію взагалі правової допомоги, яка сплачується за кошт держави. Це перше. По-друге, внутрішньо переміщені особи вже включені у перелік громадян, які можуть отримувати первинну і вторинну правову допомогу, оплачувану державою. Що стосується мешканців територій, які постраждали, або ті люди, які мешкають близ лінії розмежування - вони так само вже мають за критеріями діючого Закону можливість отримувати безоплатну первинну і вторинну правову допомогу у зв'язку із складними обставинами, матеріальним становищем і так далі.

Тобто якщо вже закладати можливість для мешканців окупованих територій отримувати цю вторинну допомогу як окрема категорія, то треба не забувати, що вони вже мають на це право, будучи громадянами України і будучи передбаченими окремими категоріями за різними показниками або критеріями, як отримувачі правової допомоги з боку держави або за кошт держави. Тому мені здається, що підхід за територіальним принципом є дещо невірним, оскільки наприклад досвід надання правової допомоги внутрішньо переміщеним особам він вказує на те, що не всі внутрішньо переміщені особи потребують оплачуваної правової допомоги з боку держави. Тобто треба все ж таки категоризувати за потребою людей, а не за територіальною приналежністю. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

КУЗЬМЕНКО Л.Р. Доброго дня, колеги! Лідія Кузьменко, агентство ООН у справах біженців. На додаток до того, що сказала Дарина хотіла б зазначити, що даний законопроект хоча позитивний в деяких своїх аспектах, потребує доопрацювання. Наприклад, якщо ми дивимось на питання справ встановлення фактів народження і смерті, так званий Закон про реінтеграцію Донбасу, Закон 2268, встановлює, що для фактів народження і смерті має бути встановлена адміністративна процедура. Тому існує велика доля вірогідності, що ті справи взагалі не будуть розглядатися в таких кількостях в судах. Так, наразі суди розглядають приблизно півтори тисячі справ в квартал. По відношенню до встановлення фактів народження і смерті, які відбулися в окремих районах Донецької і Луганської областей. Ця цифра трошки зростає від кварталу до кварталу, але не перебільшує двох тисяч справ на квартал протягом останніх двох років. Якщо буде встановлена адміністративна процедура, то до суду будуть іти тільки надскладні справи, скажімо, якщо дитина народилася більше чотирьох, п'яти, шести років назад

і в неї немає медичних документів і потрібні складні процедури, пов'язані із встановленням батьківства через ДНК-експертизу і так далі.

Друге. Подальші категорії справ, які перелічені в запропонованому законопроекті можуть внести плутанину. Наприклад зазначено, що категорія справ коли люди звертаються за відшкодуванням шкоди до Російської Федерації надаватиметься безоплатна правова допомога якщо є: а – руйнація і б – смерть або ушкодження для здоров'я. Це буде дуже складна кваліфікація. Як навіть звернутися до адвоката, який має ще до звернення до суду визначити чи можна взагалі цю справу підвести під цю категорію, тобто це дуже-дуже складний елемент. І третя категорія справ, яка підводиться – це майнові або немайнові права, які були порушені внаслідок окупації. Тут взагалі настільки може бути широке трактування, що з'ясується, що безоплатну правову допомогу, тобто за кошти державного бюджету може отримати будь-яка особа. Підкреслюю і не буду вдаватися в подробиці що означає будь-яка особа, але це може бути будь-яка особа, яка перебуває на тимчасово окупованих територіях. Я думаю, що подальші інтерпретації допоможуть з'ясувати хто може бути будь-якою особою.

Я б хотіла нагадати, що і в рамках цього комітету раніше і при секретаріаті Уповноваженого з прав людини відбувалася розробка концепції так званого перехідного правосуддя. Так от, елемент надання безоплатної вторинної правової допомоги може бути дуже важливим елементом саме цього концепту правосуддя перехідного періоду. Тобто правосуддя, яке буде здійснюватися після завершення конфлікту. Якою б важливою, позитивною і гуманною була місія при розробці цього законопроекту, дуже важливо дивитися в деталі, бо наприклад, одним з позитивних елементів прийняття Закону про реінтеграцію Донбасу було паралельне внесення змін до Закону про судовий збір, яким передбачалося, що судовий збір не буде стягуватися з осіб, які звертаються за встановленням фактів народження і смерті. В результаті формулювання було настільки ж складне, як і в цьому законопроекті. І більше 50-ти відсотків людей на території Донецької і

Луганської області і 100 відсотків людей, які приїждять з Криму не можуть скористатися цією можливістю, бо суди їм просто відмовляють через дуже складне формулювання. Судді мають дискрецію як її визначати, цю можливість зняття судового збору. В результаті Закон не працює так, як хотілося і так, як його інтерпретувало Міністерство юстиції. Тому я б радила дуже уважно проконсультуватися з центрами надання безоплатної правової допомоги, бо на них буде покладено обов'язок надання і визначення категорії осіб, перш ніж приймати рішення щодо цього безсумнівно позитивного кроку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги і представники громадських організацій, звертаю Вашу увагу, я не хотів Вас перебивати, але все ж таки є регламент. Почали за один законопроект, обговорили три. Ми розуміємо, що всі закони дуже важливі, але ми хочемо надати можливість виступати всім, а це ми можемо робити тільки тоді, коли чітко дотримуємось регламенту. Дякую. На майбутнє звертайте на це увагу. Да, будь ласка.

ДЕНІСОВА Л.Л. Одну хвилину ще Вашої уваги. Дійсно згадали, я дякую правозахисникам, про законопроект, який зробили разом в офісі Уповноваженого міжнародні організації, за підтримки громадських організацій, це про перехідне правосуддя. І я пропоную внести секретаріату до вас цей законопроект, щоб ви розглянули і, можливо, були ініціаторами внесення його вже в Верховну Раду. Там багато питань безумовно вирішується цим законопроектом, він потребує обговорення. Було широке обговорення в колі громадськості. Я думаю, що це було б важливим кроком і Комітету на допомогу цього вирішення. В тому числі продовження стратегії, яка зараз проводиться в життя Президентом України щодо вирішення цього конфлікту, цієї агресії, яка зараз відбувається на Донбасі. Так що ми вам запропонували це. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Колеги, якщо більше ніхто не хоче висловитись, ставлю на голосування пропозицію звернутись до головного комітету з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України за наслідками розгляду у першому читанні прийняти даний проект закону за основу. В листі зазначити всі зауваження, які зараз у нас на засіданні як пролунали від членів Комітету, Уповноваженого з прав людини, так і від представників правозахисних організацій. Дякую, прошу голосувати та підтримати. Хто за? Дякую колеги, рішення прийнято одногolosно.

Переходимо до третього питання. Про хід підготовки до виїзного засідання Комітету в Донецьку та Луганську область. Шановні колеги, вам наданий проект попередньої програми. Звертаю Вашу увагу, що на першому засіданні ми проголосували, щоб дати були визначені з 18 жовтня по 21 через те, що ми хотіли виїзне засідання приурочити так само до великого економічного форуму в Маріуполі. На даний час дата такого засідання перенесена на 29-те і пропозиція вже до цієї події не прив'язуватися, а визначитися, що 21-го ввечері члени нашого Комітету виїжджають з Києва. 22-23 жовтня ми працюємо на території Донецької області. І саме засідання нашого Комітету буде відбуватись 23 числа у першій половині дня у місті Краматорськ. 24-25-те ми працюємо на території Луганської області. Саме засідання нашого Комітету буде відбуватись 25 жовтня у першій половині дня у місті Сєвєродонецьк. Краматорськ. 23-те – Краматорськ, 25-те – Сєвєродонецьк. З урахуванням того, що у нас присутні представники і Донецької і Луганської області, є пропозиція, щоб разом із секретаріатом активну участь приймали наші депутати та напрацьовували свої пропозиції щодо перебування в Донецькій та Луганській області. Хто представляє Донецьку область – Лубінець, Єфімов, Новинський. Хто представляє Луганську область – в першу чергу – перший заступник Максим Ткаченко разом зі своїми колегами, Горбенко Руслан та всі інші. Тому на даному засіданні ми приймаємо конкретні вже дати. Це план попередній за основу, будь які зміни ми готові вносити. Саме головне, щоб це було, щоб ми могли

подивитись найбільш вразливі точки, проблемні точки і в Донецькій, і в Луганській області, і обговорити їх на засіданні.

Так само звертаю вашу увагу, що ми хочемо провести саме засідання комітету, а для цього нам потрібен кворум. З урахуванням того, що наш комітет збільшився і на даний момент нас 18 народних депутатів, які працюють у нашому Комітеті, для кворуму нам потрібно не менше ніж 10 депутатів. Тому подайте, будь ласка в найближчий час, хто може приймати участь у засіданні 23 – Краматорськ, 25 – Северодонецьк. 12 народних депутатів для кворуму.

Можу сказати, що вчора на погоджувальній раді я сказав про те, що планується наше виїзне засідання. І в 9-му скликанні наш комітет стане першим, який проведе виїзне засідання. Я запросив наших колег приєднатись. Тиждень ми спеціально вибрали тиждень, коли народні депутати працюють в округах. Я думаю, що дуже багато народних депутатів, які обрані були за списками різних політичних партій із задоволенням взяли б участь як у відвідуванні проблемних місць, так і в засіданні нашого комітету. Також я звернувся до керівництва нашого парламенту розглянути можливість так само приєднатись до нашого комітету і на даний час я знаю, що йдуть такі консультації. Можливо, це і у них вийде. Якщо є бажаючі висловитись. Так.

ДЖЕМІЛЄВ М. в кінці засідання будуть за результатами нашої поїздки, але вони були заздалегідь зазначені.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чому ми хочемо відвідати спочатку проблемні місця, зустрічі з людьми, які проживають на тимчасово окупованих територіях, які дуже часто перетинають пункти пропуску, контрольно-пропускних в'їзду-виїзду. Логіка, чому ми відвідуємо найбільші КПВВ на лінії зіткнення Новотроїцьке, щоб своїми очима подивитись всі ці проблеми. Безумовно, ми поспілкуємось і про проблеми соціальних виплат, і про проблеми

відновлення житла, яке постраждало внаслідок обстрілу на лінії зіткнення. Дуже багато проблем. І ось логіка дуже проста. Перший день ми спілкуємось, все це бачимо. Другий день все це на засіданні це обговорюємо з практичними пропозиціями внесення змін до законодавства, або звернення до Кабінету Міністрів зміни у відповідних постановах Кабінету Міністрів. Колеги, якщо більше бажаючих висловитись... Тарас, будь ласка.

ТАРАСЕНКО Т.П. Прошу також направити звернення від комітету до Кабінету Міністрів України для забезпечення участі представників профільних міністерств у засіданні Комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дуже слухна пропозиція. Прошу секретаріат це зазначити. Буде у нас звернення на всі міністерства і на Прем'єр-міністра. Так само, я думаю, що і Уповноважений з прав людини, я знаю, що у Вас працюють на КПВВ навіть спостережні пункти і нам буде дуже цікаво побачити і цей досвід і Ваші напрацювання. Тому, будь ласка, якщо буде можливість, долучайтесь, доєднайтесь до нас. Дякую. Якщо пропозицій більше немає...

ДЖЕМІЛЄВ М. Ми ж на прошлому засіданні ми говорили також про проведення засідання також і візиту до Херсонської області.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ми будемо обговорювати сьогодні. В порядку денному у нас стоїть питання план заходів на 2-гу сесію, в рамках якого ми будемо обговорювати виїзне засідання. Наступне питання. Тому колеги, якщо всі готові голосувати, ставлю пропозицію проголосувати та затвердити попередньо взяти за основу план перебування членів нашого комітету та проведення виїзного засідання на території Донецької і Луганської області в визначених датах. Прошу проголосувати та підтримати. Хто за? Дякую. Рішення прийнято одногосно.

Переходимо до 4-го питання. Про пропозиції до плану роботи Комітету на період другої сесії в частині публічних заходів. Вам був розданий попередній план, де зазначалось, які законопроекти, прошу звернути увагу на розділ 1, де комітет визначено головним, де у нас включено 14 законопроектів. Розділ 2, законопроекти які Комітет має розглянути і подати свої пропозиції, включено 25 законопроектів. Розділ 3, питання, які передбачаються розглянути на виїзних засіданнях комітету. Це виїзне засідання Комітету в Донецьку та Луганську область. Розділ 4, питання, які розглядаються комітетом в порядку контролю за виконанням законів, постанов Верховної Ради України, власних рішень. І Розділ 5, питання які пропонується розглянути на парламентських слуханнях у Верховній Раді України та на слуханнях у Комітеті (окремо). Хочу так само, розділ 6, Конференції, семінари, "круглі столи", інші заходи, які будуть проводитись Комітетом або за його участю. Тут ми зазначили 11 подій. Так само ми будемо цей план ми будемо приймати за основу. Зараз з голосу будуть пропозиції внесення змін.

Хочу зазначити, що наш комітет хоче зробити попередньо 4 грудня напередодні всесвітнього Дня захисту прав людини 10 грудня, зробити такий глобальний День захисту прав людини в українському парламенті. Це середа. І я офіційно на погоджувальній раді вже звернувся до Дмитра Олександровича Разумкова з пропозицією, щоб на пленарному засіданні 4 грудня ми розглядали законопроекти, пов'язані із захистом прав людей і саме наш комітет повністю сформував порядок денний на це засідання. А в другій половині дня ми звернемось до правозахисних та громадських організацій, які працюють в галузі захисту прав людини в Україні. Ми готові разом з ними надати дуже багато локацій, де кожна організація зможе і себе презентувати, і щось обговорити за участю народних депутатів. Не тільки представників нашого комітету. Так само у нас є пропозиція зробити тематичні фото та художні виставки в цей день, які направлені на привернення уваги з проблем захисту людей в українському суспільстві.

Тому це загальні пропозиції, колеги, хто хоче внести пропозиції, висловитись? Да, будь ласка, Рустем Умеров.

УМЕРОВ Р.Е. Хочу звернути увагу те, що сказав Мустафа ага. У нас буде виїзне засідання в Херсонську область. Може зробити або робочу групу, хотілося б внести пропозиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми попередньо це обговорювали і дійсно ми підтримуємо Вашу пропозицію внести в календарний план на 2 сесію попередньо на листопад, у нас є тиждень, коли ми повинні працювати в комітетах, щоб в ці дні ми зробили виїзне засідання на території Херсонської області, де ми будемо обговорювати питання пов'язане з захистом прав людей, а саме кримсько-татарського народу. Всіх людей, які проживають на території анексованого Криму. Ще будуть пропозиції, колеги? Якщо пропозицій, крім цієї більше немає, ставлю на голосування проголосувати та підтримати цей план роботи нашої 2-ї сесії з урахуванням пропозицій зробити ще виїзне засідання. Дякую. Прошу голосувати. Хто за? Дякую. Рішення прийнято одногосно.

Переходимо до 5 питання. Про визначення персонального складу підкомітетів нашого комітету. Прошу надати пропозиції.

ТАРАСЕНКО Т.П. Підкомітет з питань прав людини: голова підкомітету – Тарасенко, члени підкомітету – Калаур, Лубінець, Горбенко. Підкомітет з питань етнополітики, прав корінних народів та національних меншин України: голова підкомітету – Чийгоз, члени підкомітету – Умеров,

Джемилєв. Підкомітет з питань міграційної політики та громадянства: голова підкомітету – Рабінович, члени підкомітету - Умеров, Єфімов. Підкомітет з питань гендерної рівності і недискримінації: голова підкомітету - Яковлева, члени підкомітету –Лубінець, Рабінович, Тарасенко. Підкомітет з питань прав і свобод осіб, які проживають на тимчасово окупованих

територіях України та внутрішньо переміщених осіб: голова підкомітету – Кузнєцов, члени підкомітету – Касай, Ткаченко, Яковлєва, Медведчук. Підкомітет з питань тимчасово окупованих територій України: голова підкомітету – Касай, члени підкомітету – Кузнєцов, Ткаченко, Бойко, Єфімов, Чийгоз і Джемилєв. З голосу також вносимо. Ще раз тоді. Підкомітет з питань тимчасово окупованих територій України, Голова підкомітету – Касай, члени підкомітету – Кузнєцов, Ткаченко, Бойко, Єфімов, Чийгоз і Джемилєв.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ще будуть інші пропозиції? Якщо пропозицій немає, прошу проголосувати та підтримати. Пропшу голосувати. Хто за? Дякую, колеги, рішення прийнято одногосно.

Ми з урахуванням того, що у нас, зараз зараз ... Вадим Владиславович приєднався до нашого Комітету, ми хотіли б щоб не ми визначали за Вас, де Ви хотіли б бути ... добре, да, саме за цією логікою, щоб Ви подивились підкомітети, предмети відання і ми, на підставі Вашого звернення, тоді розподілили Вас в якийсь підкомітет. Дякую за розуміння.

І шосте питання «про позаштатних консультантів Комітету». Звертаю Вашу увагу, що, відповідно до Положення про позаштатного консультанта Комітету Верховної Ради, затвердженого Розпорядженням Голови Верховної Ради України 7 липня 2003 року № 701, у нас є можливість взяти 20 позаштатних консультантів, які будуть допомагати нашому Комітету і готувати засідання і надавати свої пропозиції щодо законопроектів. На даний час гранична кількість таких осіб у нас визначена 20.

На даний час у нас надійшла пропозиція від двох людей, це Сулова Ірина Миколаївна, народний депутат України восьмого скликання, фахівець з гендерних питань, очолювала підкомітет з гендерної рівності і недискримінації Комітету з прав людини минулого скликання. І Бузаров Андрій Ігорович, юрист, який має також диплом магістра зовнішньої політики Дипломатичної академії при Міністерстві закордонних справ

України, кандидат філософських наук, залучатиметься до підготовки законопроектів з питань деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій, а також захисту прав внутрішньо переміщених осіб.

Для всіх пояснюю, що це люди не зараховуються в штат, в них немає оплати, на них не витрачається жодної, скажемо так, жодна бюджетна гривня не постраждає, ми залучаємо тих людей, які будуть дійсно нам допомагати на громадських засадах. Да, будь ласка, Максим Ткаченко.

ТКАЧЕНКО М. М. Ткаченко Максим, фракція політичної партії «Слуга народу». Також прошу сьогодні підтримати ще одну кандидатуру і додати у список, це Федорова Світлана Олександрівна, представниця Луганщини, досвідчена людина з двома вищими освітами та великим досвідом роботи як у громадській сфері так і у адміністративній праці. Вона присутня сьогодні також тут у залі. Просимо додати ще третього кандидата.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Да, Тарас.

ТАРАСЕНКО Т.П. Також рекомендую включити до позаштатних консультантів Комітету молодіжного посла ЮНІСЕФ - Тарас Тополя. Також є присутній в залі, може себе відрекомендувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тарас Тополя. Дякую. Для всіх членів комітету, хочу зараз щоб всі розуміли логіку, яким чином надаються пропозиції. Абсолютно відкрито, у нас 18 членів нашого комітету, кожен з них може рекомендувати по одному члену і Голова Комітету і Перший заступник може рекомендувати по дві людини, тому ось яким чином ми формуємо цих людей. Знову ж таки, ми залишаємо право громадського сектору звертатись до будь якого народного депутата, я вам можу сказати, якщо ви вже співпрацюєте, то народний депутат навпаки буде зацікавлений, щоб дати таку пропозицію. Да, будь ласка.

КУЗНЕЦОВ О.О. Прошу включити Товкач Дарину.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Товкач Дарина. Отже, колеги, якщо не буде інших пропозицій, прошу поставити ... ставлю на голосування пропозицію затвердити як позаштатними консультантами: Суслова, вибачте за фамільярність, щоб недовго втрачати час, Суслова, Бузаров, Федорова, Тополя і Товкач. Якщо пропозицій інших немає, ставлю на голосування і прошу підтримати. Хто за? Так і є, да, дякую, колеги, рішення прийнято одноголосно.

І питання «Різне». В питанні «Різному» поки ви готуєте заяви, пропозиції хочу звернути вашу увагу про те, що комітет має квоту на публікації в газеті «Голос України» одна полоса 11-12 тисяч знаків на місяць. Це про можливість висвітлення роботи комітету. Отже у нас є газета Верховної Ради України «Голос України», Парламентський телеканал «Рада», де ми можемо звертатись з листами, щоб наші засідання йшли в прямому ефірі або потім в записі. У нас є сайт Верховної Ради, де так само ми можемо оприлюднювати всі наші матеріали, ну і сайт комітету, який в автоматичному порядку публікує все, що відбувається у нас на засіданнях.

Також я хотів обговорити з вами питання і проінформувати нових наших членів комітету, що на першому засіданні було прийнято рішення, що ми працюємо в нових сучасних умовах і ось такий засіб – планшет, повинен з'явитися у кожного з нас. І ми вирішили ще не експериментувати на цьому засіданні, все ж таки, секретаріат роздрукував всі матеріали, але, по можливості, на наступне засідання прошу вас приходити з електронними носіями і ми покажемо дев'ятому скликанню Верховної Ради, що перший комітет може працювати абсолютно без того, щоб витрачали паперові носії, економити і кошти і наші ліси.

Також хочу звернути вашу увагу, що до Апарату Верховної Ради надійшов законопроект про Державний бюджет на 2020 рік і, згідно

законодавства, ми до 1 жовтня маємо можливість внести поправки до цього законопроекту. Причому ми можемо це зробити не тільки як народні депутати, а й ще за рішенням комітету.

Безумовно я вважаю, що нам потрібно це зробити, з врахуванням того, що відбувається і на територіях Донецької і Луганської областей і звернути увагу на захист людей у вигляді конкретних програм, наповнення фінансовими ресурсами, тому є пропозиція, якщо ви підтримуєте: у нас граничний день, коли ми можемо провести саме засідання з цього питання і за рішенням цього комітету направити до бюджетного комітету наші пропозиції, це 30 вересня, це понеділок, і, згідно календарного плану, саме цей тиждень визначений як робота в комітетах, тому прошу в найближчий час або зараз, якщо ви готові висловитися та підтримати ... ми не можемо зараз ніяке рішення прийняти, бо в нас вже питання «Різне», але якщо ми розуміємо, що всі готові провести саме в цей день засідання, то ми будемо його готувати. Прошу висловлюватися.

ТКАЧЕНКО М.М. Пізніше ответім.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, тоді в найближчий час повідомте мене про можливість проведення такого засідання нашого комітету.

І останнє на що хотів звернути увагу, у нас саме сьогодні, 17 вересня вступила в дію Постанова Кабінету Міністрів № 815. Да, прошу висловлюватись, Руслан Горбенко.

ГОРБЕНКО Р.О. Руслан Горбенко, замголови комітету. Ну трішечки помилились, Постанова вступила в силу 31 серпня. І ... опублікована 31 серпня Постанова Кабміну 815, але вступає в дію 30 жовтня. О чем ця Постанова, мільйон українців живуть на тимчасово окупованих територіях Луганської, Донецької областей та Криму. І ми знаємо, що є наказ Міністерства тимчасово окупованих територій № 39, який обмежує права

наших громадян при пересіченні в пунктах КПВВ та обмежує перевезення товарів народного побуту та продуктів харчування. Багато організацій обратились до Президента та, в тому числі, і до нас, як до депутатів, і Кабмін розробив нову постанову 815, в якій перелік заборонених товарів убирається і ... а помилка ... перелік дозволених товарів убирається і вводиться тільки перелік заборонених товарів, але прошу комітетом звернутися до Прем'єр-міністра для того щоб зробити пару уточнень.

Наприклад, по перше, в попередній постанові були такі терміни як «вага», «ціна» та «кількість» товарів, які можна перевозити. І також уточнити термін «ручна поклажа», тому що наприклад у КПВВ «Станиця Луганська», не можна перевозити якось там продукти харчування у коробках чи у ящиках. Прошу підписати це звернення та підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Єдине, що не погоджуюсь, що я помилився. Відкрив Постанову, в якій пункт третій зазначається, що ця Постанова від 17 липня, ця Постанова набирає чинності через 60 днів з дня її опублікування. Коли вона була опублікована? 31 серпня. І у нас є граничний, де у Кабміну є граничний термін протягом місяць затвердити цей порядок. Ми вважаємо, що було б дуже правильно, дійсно, звернутися до Прем'єра і, як профільне міністерство, дійсно ми би хотіли побачити вашу позицію щодо цього порядку. Бо можу вам сказати, що неодноразово перебуваючи на контрольно пропускних на КПВВ на лінії зіткнення саме на підставі цієї Постанови у нас і є зловживання посадовими особами та різними правоохоронними органами, коли все, що не дозволяється, забороняється і дуже багато випадків коли доходить, вибачте, даже до маразму.

Я можу привести приклад, тиждень тому особисто займався питанням, коли мати привезла дитину на отримання українських паперів, в'їхати вона може, а виїхати назад вона не може. І наші правоохоронці показують цю ж постанову і кажуть от запусити ми її можемо, да, розуміємо, що вона там живе і що їй тут залишатись нема де, але пропустити назад ми не можемо.

Тому щоб якомога швидше вирішити це питання і якраз була напрацьована ця постанова Кабінету Міністрів. Дякую.

ГОРБЕНКО Р.О. Уточнення. Коли ви бачите свою фамілію, будь ласка, рукописом фамілія та підпис ... прізвище.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, у кого ще є будуть інформація, оголошення, пропозиції? Якщо ...

ТКАЧЕНКО М.М. Можна?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да.

ТКАЧЕНКО М.М. Є дуже ще важлива інформація. У Луганській області на КПВВ «Станиця Луганська» зараз іде таке дуже швидке ремонт моста і саме у кінці жовтня і, мабуть, ми якраз ні ні ні...жовтень кінець жовтня планується перший запуск моста. Неофіційний. Повноцінне офіційне відкриття планується на початок грудня. А саме на кінець жовтня планується перший етап відкриття цього моста. І якщо ми саме у цей термін будемо там, це дуже також важливо, ми станемо свідками і будемо присутні, на цьому, скажемо так, маленькому заході. Кінець жовтня. Так що станиця чекає на нас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги. Якщо ми вичерпали порядок денний, пропозицій більше нема є від наших колег, тому пропоную засідання закрити і дякую усім за участь і до наступного засідання.